

HIER KAN JOUW BEELD STAAN

Lesbrief bij de beeldengalerij van P. Struycken

HET MAKEN VAN EEN SOKKELBEELD, SCHAAL 1:10

Aantal lessen: 3 tot 5

Analyseren en ontwerpen: 1 of 2 lessen

Boetseren: 1 les

Verven en presenteren: 1 of 2 lessen

INLEIDING VOOR DE DOCENT

Wie over de Grote Marktstraat, de Kalvermarkt of het Spui in Den Haag wandelt, komt regelmatig een beeld op een sokkel tegen. Sterker nog: je ziet om de 25 meter zo'n zelfde sokkel met telkens een compleet ander beeld erop. Dit lint van beelden is de Beeldengalerij, ook wel Sokkelplan genoemd. En samen geven de beelden inzicht in de Nederlandse naoorlogse beeldhouwkunst. Beeldend kunstenaar P. Struycken bedacht het Sokkelplan en heeft de supervisie over de uitvoering. Inmiddels heeft kunstenaar André Kruysen deze taak voor een groot deel van P. Struycken overgenomen. De kunstenaars voor de beelden selecteert hij samen met Stroom Den Haag, dat de uitvoering begeleidt. Met name Nederlandse beeldhouwers die hebben aangetoond in maat, schaal en inhoud te kunnen denken, komen in aanmerking voor het maken van een beeld. Inhoudelijk zijn de genodigden geheel vrij, maar de sokkel en de maximale en minimale afmetingen van het beeld zijn een strikt gegeven.

Deze lesbrief gaat over het ontwerpen en maken van een sokkelbeeld voor een beeldengalerij. De beeldengalerij bestaat uit de beelden die door de leerlingen gemaakt worden. Door de opdrachten in de lesbrief uit te voeren, komen de leerlingen in aanraking met alle aspecten van het beeldhouwen. Van het analyseren tot het bedenken en van het ontwerpen tot het uitvoeren.

De opdrachten in de lesbrief kunnen los van elkaar of opeenvolgend worden uitgevoerd. Iedere leerling maakt een eigen beeld. Het beeld wordt van klei gemaakt in schaal 1:10, het beeld wordt 30 centimeter hoog.

1. ANALYSE VAN DE BEELDENGALERIJ

Zoals je misschien weet staan er in het centrum van de stad, voor de Bijenkorf, de Hema en het stadhuis, een groot aantal beelden. De beelden staan op een zelfde soort sokkel maar zijn telkens compleet anders. Deze beelden vormen samen de Beeldengalerij van P. Struycken. De galerij geeft een overzicht van de naoorlogse Nederlandse beeldhouwkunst. Ken je deze beelden? Wil je ook een beeldengalerij op school? Voer de opdrachten zorgvuldig uit en zorg er met je klasgenoten voor dat de mooiste beeldengalerij van Den Haag bij jullie op school komt te staan!

OPDRACHT:

A. Bezoek de Beeldengalerij van P. Struycken of bekijk de galerij op www.stroom.nl

B. Als je alle beelden hebt bekeken, kies dan het mooiste beeld en kies het lelijkste beeld.

C. Beantwoord de volgende vragen over het door jou gekozen mooiste en het door jou gekozen lelijkste beeld.

1. Wat is de titel van het beeld?
2. Welke beeldhouwer heeft het beeld gemaakt?
3. Van welk materiaal is het beeld gemaakt?
4. Van welk materiaal lijkt het beeld gemaakt te zijn? (Voorbeeld: het beeld van Tom Claassen lijkt hout maar is aluminium).
5. Waar gaat het beeld over?
6. Wat is er te zien?
7. Is het beeld gekleurd?
8. Bestaat het beeld uit meerdere elementen?
9. Zijn er elementen die zich herhalen binnen het beeld?
10. Waarom vind je het beeld mooi?
11. Waarom vind je het beeld lelijk?
12. Staat er een beeld in de galerij dat lelijk is maar wel veel indruk op je maakt?

2. HET ONDERWERP EN HET ONTWERPEN VAN EEN BEELD

De antwoorden op de vragen van opdracht 1 geven duidelijkheid over hoe je eigen beeld eruit gaat zien. Vind je een stapeling in een beeld lelijk of saai, dan moet je dat niet gebruiken in je eigen beeld. Hou je van hoekige vormen? Dan kun je die juist wel gebruiken.

Nu ga je zelf een beeld voor de beeldengalerij maken. Wie van te voren een onderwerp of een werkwijze bepaalt, bespaart zichzelf een hoop moeite. Je kunt snel en gericht aan het werk gaan.

OPDRACHT:

Benodigdheden:

Wit papier of papier met daarop print van de sokkel (werkblad 1)

Potlood

Gum

Bepaal welk onderwerp je beeld moet hebben en bedenk of je dat kunt gebruiken in een werkwijze die je aanspreekt. Wil je iets verbeelden, of wil je spelen met vormen. De vorm volgt de functie.

Hieronder zie je een aantal voorbeelden van onderwerpen die je zou kunnen gebruiken of, nog beter; bedenk zelf een onderwerp.

de stad, stapelingen,
de geschiedenis, de toekomst,
jong en oud, glamour,
geld, liefde en haat,
oorlog en vrede, kubussen,
bollen,
buizen, restvormen, dansen,
cirkels, natuur,
het wonder,
de ruimte,
microwerelden,
andere landen,
het landschap,
de mens,
groei,
letters,
stripfiguren

Maak een schets op papier van het beeld dat je wilt gaan maken en probeer het door jou gekozen onderwerp te verbeelden.

3. HET BOETSEREN VAN EEN SOKKELBEELD

De sokkel van een sokkelbeeld is 1.00 meter hoog en het ovaal is 80 centimeter bij 60 centimeter doorsnee. Het beeld op de sokkel is tussen de 1.80 meter en de 2.00 meter en steekt niet buiten het ovaal van de sokkel. Het is niet mogelijk om een beeld op ware grootte te maken, dus maken we een model met een schaal van 1: 10.

OPDRACHT:

Je gaat een sokkelbeeld van klei maken. De hoogte van het beeld is 20 centimeter, de sokkel is 10 centimeter hoog, sokkel en beeld worden dus 30 centimeter hoog. Het beeld mag niet buiten het ovaal van de sokkel komen.

Benodigdheden:

Print van het ovaal van de sokkel, maat 1:10 (werkblad 2)

Schaar

Meetlat

Klei

IJzerdraad om de klei mee te snijden

Mes of boetseerhoutje

Plankje om op te werken en het beeld op te zetten

Pedaalemmerzak om het beeld mee af te dekken en nat te houden

3A.HET MAKEN VAN EEN SOKKEL

Print het ovaal voor de sokkel uit (werkblad 2).

Neem een stuk klei en snij een rechte balk van 10X8X6 centimeter.

Knip het ovaal uit en leg die op de bovenkant van de balk (de kant van 6X8). Trek het ovaal om met een mesje. Doe hetzelfde aan de onderkant.

Snij vanaf de bovenste ovaal in een rechte lijn naar de onderste ovaal.

Herhaal dit, totdat je ovaal is uitgesneden. Strijk daarna de sokkel mooi glad, zodat het er ongeveer zo uitziet als de sokkels van de sokkelbeelden. Dit is je sokkel.

3B. HET BEELD BOETSEREN

Nu ga je het beeld kleien. Neem de schets op papier erbij en probeer de tekening om te zetten naar een 3-dimensionaal beeld. Je kunt een beeld maken dat uit 1 vorm bestaat of je kunt een beeld maken dat uit verschillende kleinere elementen bestaat. Zet het beeld of de losse onderdelen eerst in zijn geheel op en werk het vervolgens uit. Neem af en toe afstand om te kijken of het beeld wordt zoals je wilt. Ben je niet tevreden? Begin dan gewoon opnieuw of verander het ingrijpend.

Het beeld moet binnen de sokkel vallen en mag niet groter zijn dan 20 centimeter en niet kleiner dan 18 centimeter. Neem de tijd, wees niet te snel tevreden en kijk of het beeld laat zien wat je wilt laten zien, het onderwerp van je beeld.

Drogen en bakken:

Als het beeld klaar is dan kun je het laten drogen. Na 3 weken is het beeld droog en kan het gebakken worden in een keramiekoven. Je zou er ook voor kunnen kiezen om zelfdrogende klei te gebruiken, kinderklei of kneedwas. Je kunt de sokkel van karton maken en het beeld van de zelfdrogende klei.

4. VERVEN

Benodigdheden:

Kwasten

Emmertje water

Verf

Goudverf, zilververf, bronsverf

Doek

Als het beeld gedroogd is of gebakken dan kan het beschilderd worden. Een bronskleurig beeld maak je door het beeld eerst donkerbruin te verven. Als de donkerbruine verf droog is, dan smeer je in de diepe delen van het beeld een beetje zwarte verf, wat je na 10 seconden half wegpoetst met een doek. Op de hoge delen van het beeld smeer je goudverf die je na 10 seconden half wegpoetst met een doek. Zo krijg je een mooi brons effect.

5. PRESENTATIE

Zoek een ruimte in de school waar de beelden kunnen worden tentoongesteld. Zet ze neer en bekijk of je ze goed vindt staan. Maak foto's van de beelden en van alle beelden bij elkaar en zet de beeldengalerij op de schoolwebsite.